

DISCIPLINSKA ODGOVORNOST POLICIJSKIH SLUŽBENIKA POLICIJE BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE

SAŽETAK: U radu se daje prikaz uređenja disciplinske odgovornosti policijskih službenika u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine, a uz pojedine institute navode se stajališta pravne teorije. Uvodno se daje zakonsko određenje pojma policijskog službenika i definiraju službena dužnost i disciplinska odgovornost. U središnjem dijelu rada autor opisuje povrede službene dužnosti, disciplinske sankcije, pravila disciplinskog postupka i postupak udaljenja iz službe policijskog službenika. Zaključak je da je sustav odgovornosti za povrede službene dužnosti uređen na jasan i cjelovit način, a poboljšanja su moguća uz prijedloge navedene u radu, za koje autor koristi rješenja koja sadrži hrvatsko zakonodavstvo.

KLJUČNE RIJEČI: Brčko distrikt Bosne i Hercegovine, disciplinska odgovornost, disciplinski postupak, policija, policijski službenik.

Uvod

Brčko distrikt Bosne i Hercegovine je jedinstvena administrativna jedinica lokalne samouprave pod suverenitetom Bosne i Hercegovine (dalje: Brčko distrikt BiH). Teritorij Brčko distrikta BiH obuhvaća cjelokupni teritorij općine Brčko u granicama od 1. siječnja 1991. Brčko distrikt BiH ima vlastitu policiju koja obavlja sve policijske funkcije predviđene zakonom (čl. 1. i 62. Statuta Brčko distrikta¹).

Policijski službenici su oni pripadnici Policije Brčko distrikta BiH (dalje: Policija) koji su ovlaštteni primjenjivati policijske ovlasti propisane Zakonom o policijskim službenicima Brčko distrikta BiH² i postupati kao ovlaštene službene osobe prema zakonima o kaznenom postupku u Bosni i Hercegovini. U obavljanju svojih dužnosti, policijski službenik djeluje na nepristran i zakonit način, vođen javnim interesom da služi i pomaže javnosti, promovirajući razvoj i očuvanje demokratske prakse sukladno zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. Policijski službenik se uvijek mora suzdržavati od javnog izražavanja političkih uvjerenja, a od javnog izražavanja vjerskih uvjerenja dok je na dužnosti; tijekom i izvan radnog vremena mora djelovati na način koji odgovara interesu i ugledu Policije; mora čuvati kao tajne sve povjerljive podatke i materijale do kojih dođe, izuzev kada vršenje dužnosti ili zakonske

¹ Statut Brčko distrikta, Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj: 2/10 – pročišćeni tekst

² Zakon o policijskim službenicima Brčko distrikta BiH (dalje: ZPS), Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj: 41/07, 4/08, 36/09, 60/10, 37/14.

odredbe zahtijevaju drugačije; dužan je stalno se stručno osposobljavati i usavršavati (čl. 2. st. 1., čl. 3. st. 2., čl. 48. st. 3., čl. 49. st. 1., čl. 51. st. 1. ZPS-a). Detaljne odredbe o obvezama odnosno pravilima ponašanja policijskih službenika sadržane su u Etičkom kodeksu pripadnika policije Brčko distrikta BiH³.

Ukupnost službenih obveza policijskih službenika čini njihovu službenu dužnost (Miljković, 2006: 6). Za povrede službene dužnosti propisane ZPS-om policijski službenici odgovaraju disciplinski (čl. 116. st. 1. ZPS-a). Disciplinska⁴ odgovornost se može definirati kao pravna odgovornost za narušavanje određene radnopravne norme (Mitrović, 2009: 91). Svrha disciplinske odgovornosti je pojačati unutarnju disciplinu i odgovornost za zlouporabe i loše izvršenje te osigurati da svi zaposleni poštuju svoje obveze (Cardona, 2003: 2).

Kaznena odgovornost za kazneno djelo ne isključuje disciplinsku odgovornost policijskog službenika ukoliko je počinjenje kaznenog djela istodobno i povreda službene dužnosti. Oslobođanje od kaznene odgovornosti ne podrazumijeva istodobno i oslobođanje od disciplinske odgovornosti (čl. 116. st. 2.-3. ZPS-a)⁵. Obzirom na svrhu koja se želi postići, vrstu sankcija, dobra koja se žele zaštititi, ovlaštenike progona, tijela koja provode postupak te pravnu zaštitu, radi se o samostalnim i odvojenim vidovima pravne odgovornosti koje se međusobno ne isključuju.

Pretpostavke disciplinske odgovornosti su: krivnja, određenost povrede i kazne zakonom, propisivanje disciplinskih tijela i pravila disciplinskog postupka, postojanje povrede službene dužnosti te pokretanje i vođenje disciplinskog postupka pred nadležnim tijelom (Kulić, Vasiljević, 2009: 171). Pravna zabluda ne dolazi u obzir kao osnova isključenja protupravnosti u disciplinskom pravu jer su zaposlenici dužni poznavati propise radne discipline, svoje obveze i odgovornosti, kao i propise o povredama radne discipline (Čukić, 2006: 49).

1. Povrede službene dužnosti

Povrede službene dužnosti predstavljaju narušavanje posebnih dužnosti i ovlaštenja službenih osoba, te povredu integriteta službe od samih nositelja službenih ovlasti (Miljković,

³ Etički kodeks pripadnika policije Brčko distrikta, broj: 14.05/1-02-9612/10, od 29.07.2010. godine.

⁴ Disciplina se tumači kao stega (školska, vojna, policijska), red, poredak (Matić, 2009: 55), ali se koristi i kao: nauka, grana, učenje i slično.

⁵ Kaznena odgovornost utječe na radno-pravni položaj policijskog službenika jer radni odnos policijskog službenika prestaje kada je policijskom službeniku pravomoćno izrečena kazna zatvora u trajanju duljem od šest mjeseci, s danom pravomoćnosti presude (čl. 142. st. 1. t. i) ZPS-a).

2005: 58). Prema intezitetu povreda i dimenzijama posljedica koje mogu izazvati, povrede službene dužnosti se dijele na lakše i teže.

Lakše povrede dužnosti su blaži oblik odstupanja od pravnih propisa i od načela na kojima se temelji obavljanje službene dužnosti odnosno one su kao takve blaži oblik povrede pravila struke. Lakše povrede službene dužnosti su: a) nenošenje ili nepropisno nošenje odore, naoružanja ili opreme; b) nedolazak na posao u određeno vrijeme ili odlazak s posla prije kraja radnog vremena; c) nepažljivo i neuredno čuvanje dokumenata i podataka; d) neopravdani izostanak s dužnosti u trajanju od jednog dana; e) izazivanje svađe i narušavanje međuljudskih odnosa; f) nekorektno i nedolično ponašanje prema drugim zaposlenicima Policije ili građanima; g) neizvršavanje, nesavjesno, nepravovremeno ili nepažljivo izvršavanje službenih zadataka, bez težih posljedica; h) nepoduzimanje ili nedovoljno poduzimanje mjera u okviru vlastitih dužnosti nužnih za osiguranje objekata, osoba i povjerenih sredstava i predmeta, ukoliko nije nastupila teža posljedica (čl. 117. ZPS-a).

Težim povredama dužnosti iz službeničkog odnosa se grublje povređuju uspostavljena pravila ponašanja službenika i mogu se ugroziti i širi interesi društva (Ilić, 2012: 381). Teže povrede službene dužnosti su: a) neizvršavanje, nesavjesno, nepravovremeno ili nepažljivo izvršavanje službenih zadataka, ukoliko je nastupila teža posljedica; b) izbjegavanje obveza vezanih za profesionalnu poduku i usavršavanje; c) neopravdani izostanak s dužnosti u trajanju od dva uzastopna dana; d) neovlaštena uporaba sredstava povjerenih radi izvršavanja zadataka i dužnosti; e) vršenje aktivnosti koje su nespojive sa službenim dužnostima⁶; f) ponašanje koje onemogućava, ometa ili otežava izvršavanje službenih zadataka drugim zaposlenicima Policije; g) nepružanje stručne pomoći građanima u ostvarivanju njihovih zakonskih prava; h) ponašanje koje narušava ugled policije; i) nepoduzimanje ili nedovoljno poduzimanje mjera u okviru vlastitih dužnosti nužnih za osiguranje objekata, osoba i povjerenih sredstava i stvari, ukoliko je nastupila teža posljedica; j) sprječavanje građana ili pravnih osoba u ostvarivanju njihovih prava pri podnošenju zahtjeva, žalbi, pritužbi, molbi i drugih podnesaka, ili neodlučivanje po tim podnescima u zakonskom roku; k) nepružanje pomoći drugom policijskom službeniku koji traži pomoć kada

⁶ Policijski službenik ne može zauzimati položaj, vršiti funkciju ili aktivnost nespojivu s njegovim službenim dužnostima, a posebno: a) ne može biti nositelj bilo kakve javne dužnosti, b) ne može obavljati nikakvu dodatnu aktivnost uz naknadu, izuzev uz odobrenje voditelja Policije, c) ne može biti član političke stranke niti slijediti upute političkih stranaka, niti u policijskoj odori nazočiti skupovima političkih stranaka ili drugim političkim skupovima, osim ukoliko je na dužnosti, d) ne može davati izjave niti na drugi način komentirati rad Policije bez odobrenja voditelja Policije (čl. 50. st. 1. ZPS-a).

mu je pomoć nužna za izvršavanje njegovih službenih zadataka; l) prikrivanje činjenica o načinu izvršavanja službenih radnji ili uporabi sile od drugog policijskog službenika koji je načinom izvršenja službene radnje ili uporabom sile počinio težu povredu službene dužnosti; m) činjenje ili nečinjenje koje vodi otkrivanju tajnih podataka; n) samovoljno napuštanje dužnosti ili mjesta čuvanja određenog objekta ili osobe, koje može imati štetne posljedice za Policiju; o) dolazak na posao pod utjecajem alkohola ili narkotika, ili njihovo konzumiranje tijekom radnog vremena; p) sprječavanje, izbjegavanje, ometanje ili na drugi način odgađanje provođenja internih ili stegovnih postupaka; q) narušavanje javnog reda i mira kojim se narušava ugled Policije, bez obzira na vrijeme i mjesto događaja; r) davanje netočnih podataka koji utječu na donošenje odluka mjerodavnih organa ili izazivaju druge štetne posljedice; s) neopravdani izostanak s dužnosti tri ili četiri uzastopna dana ili najmanje pet dana s prekidima u tijeku jedne kalendarske godine; t) zlouporaba bolovanja; u) uporaba sile u suprotnosti s ZPS-om; v) zlouporaba službenog položaja; w) odbijanje izvršavanja zakonitih naredbi izdanih u svrhu izvršavanja službenih zadataka i dužnosti; x) sudjelovanje u političkim aktivnostima koje nisu sukladne sa službom policijskog službenika, bilo za vrijeme ili izvan dužnosti; y) vršenje diskriminacije pri vršenju dužnosti na osnovi: rase, boje kože, spola, jezika, religije, političkog ili drugog opredjeljenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla ili po bilo kojoj drugoj osnovi. Teže povrede službene dužnosti određuju se bodovima stupnjevito na sljedeći način: a) 5 bodova za povrede iz točki a i b; b) 10 bodova za povrede iz točki od c do e; c) 15 bodova za povrede iz točki od f do j; d) 20 bodova za povredu iz točke k; e) 25 bodova za povrede iz točki od l do s; f) 30 bodova za povrede iz točki od t do y (čl. 118. ZPS-a). Odredbom o nesavjesnom, nepažljivom, nepravodobnom ili neizvršavanju službene obveze mogu se obuhvatiti sva kršenja službenih obveza u službi, pa se ona može ocijeniti kao generalna klauzula u slučaju da određeno činjenje ili propuštanje u službi nije obuhvaćeno drugom pravnom kvalifikacijom. Lubarda (2001: 247) i Kolakušić (2006: 4) ističu da formulacija povrede dužnosti „Neizvršavanje, nasavjesno, nepravovremeno ili nepažljivo izvršavanje poslova i zadataka“ nije dovoljno precizna, no Dedić i Sijerčić (2005: 324) s pravom ukazuju kako je bitno da kod povrede radnih dužnosti postoji jasna prethodna određenost radnih dužnosti zaposlenika odnosno radnika u propisu, kolektivnom ugovoru, općem aktu poslodavca ili ugovoru o radu, pa tada nije teško utvrditi da li određeni čin ili propust zaposlenika predstavlja povredu utvrđene radne dužnosti.

Povreda kojom se narušava ugled policije⁷ sastoji se u kršenju općeprihvaćenih pravila ponašanja i to takvim intenzitetom da se objektivno šteti ugledu službe, a policijski službenici o ugledu službe moraju voditi računa u službi i izvan službe (Henning, 1999: 250).

2. Disciplinske sankcije

Disciplinska sankcija je mjera koja se izriče protiv određenog počinitelja zbog izvršavanja disciplinskog djela, odnosno zbog povrede dužnosti i radnih obaveza, tj. radne discipline, pod uvjetom da je njegova disciplinska odgovornost utvrđena i da postoje sve pretpostavke za izricanje, odnosno primjenu mjere (Dedić S., Gradašćević-Sijerčić J., 2005:325). S tim u vezi može se reći da je disciplinska sankcija negativna posljedica koja pogađa policijskog službenika koji je počinio povredu službene dužnosti. Policijskom službeniku mogu biti izrečene samo disciplinske sankcije koje su propisane zakonom. Svrha disciplinskog sankcioniranja jest ostvarenje generalne i specijalne prevencije.⁸

Za lakše povrede službene dužnosti policijskom službeniku se mogu izreći sljedeće disciplinske sankcije: a) pismena opomena, b) novčana kazna u iznosu do 15 % od osnovne mjesečne plaće policijskog službenika ostvarene za mjesec koji je prethodio izvršenju povrede službene dužnosti (čl. 124. ZPS-a)⁹.

Za teže povrede službene dužnosti policijskom službeniku se mogu izreći sljedeće glavne disciplinske sankcije: a) novčana kazna u iznosu 15-30 % osnovne mjesečne plaće policijskog službenika ostvarene za mjesec koji je prethodio izvršenju povrede službene dužnosti u trajanju od 2 (dva) do 6 (šest) mjeseci, b) prestanak radnog odnosa¹⁰. Kao sporedna disciplinska sankcija uz novčanu kaznu može se izreći obustavljanje promaknuća u viši čin. Novčana kazna za teže povrede službene dužnosti i prestanak radnog odnosa izriču se prema tabeli određenoj čl. 126. st. 1. ZPS-a, pa je tako kao minimalna propisana novčana kazna u

⁷ Ova odredba nije u dovoljnoj mjeri definirana odnosno potrebno je preciznije tj. jasnije definirati što se smatra „narušavanjem ugleda policije“. U praksi, prilikom dokazivanja „narušavanja ugleda policije“, disciplinski tužitelji kao dokaz dostavljaju medijske izvještaje (novinske članke i drugo) u kojima je u negativnom kontekstu priopćavano ili pisano o policiji i policijskom službeniku.

⁸ Ignjatović, navodi da se pred kaznu mogu postaviti dva cilja. Ona može biti sredstvo da se počinitelju uzvratu zbog učinjenog djela. Dakle, subjekti kaznene reakcije uzimaju u obzir samo jednu prošlu činjenicu – da je djelo izvršeno – i po automatizmu zbog toga slijedi kazna. Takav pristup nazivamo retributivnim. Drugi model ima u vidu prije svega budućnost, a ne prošlost. Dakle, kazniti treba, ne (samo) zato što se učinilo, nego da se ubuduće ne bi činilo – preventivni pristup (Ignjatović, 1996:243).

⁹ U razdoblju od 2012. do 2014., službenicima Policije je za lakše povrede službene dužnosti izrečeno 38 pismenih opomena i 26 novčanih kazni (izvor informacije: Policija Brčko distrikta BiH mail od 12. lipnja 2015.).

¹⁰ U razdoblju od 2012. do 2014., službenicima Policije je za teže povrede službene dužnosti izrečeno 26 novčanih kazni (izvor informacije: Policija Brčko distrikta BiH, mail od 12. lipnja 2015.).

iznosu od 15 % plaće za 2 mjeseca koja se izriče policijskom službeniku kojem je određeno od 5 do 9 bodova, dok se kazna prestanak radnog odnosa može izreći policijskom službeniku kojem je određeno 25 ili više bodova. Policijskom službeniku kojem je određeno 20 i više bodova, uz novčanu kaznu se izriče i disciplinska sankcija obustavljanja promaknuća u viši čin za vremensko razdoblje od 12 mjeseci do tri godine. Ako se policijski službenik tereti za dvije ili više povreda službenih dužnosti proisteklih iz istog događaja, disciplinska odgovornost utvrđuje se za svaku povredu posebno, a izriče se jedinstvena disciplinska sankcija za sve povrede. Odluku o jedinstvenoj disciplinskoj sankciji disciplinsko povjerenstvo donosi prema povredi kojoj se pripisuje najviše bodova, a ostale povrede se uzimaju u obzir kao otegotne okolnosti prilikom odlučivanja o disciplinskoj sankciji. Prilikom odlučivanja o disciplinskoj sankciji bodovi izrečeni za svaku povredu u proteklih pet godina se zbrajaju, množe s faktorom 0,2 i pribrajaju bodovima izrečenim za povredu službene dužnosti po kojoj se postupa. Za svaku lakšu povredu službene dužnosti izriče se jedan bod koji se evidentira za razdoblje od dvije godine od dana izricanja disciplinske sankcije i primjenjuje za buduće povrede službene dužnosti u tom roku na prethodno opisani način. Disciplinska sankcija prestanak radnog odnosa obvezno se izriče za teže povrede službene dužnosti opisane u čl. 118. st. 1. toč. l) do y) ZPS-a, ako je povreda počinjena s namjerom ili uslijed krajnje nepažnje, a u prilog policijskom službeniku nisu utvrđene olakotne okolnosti. Disciplinska sankcija prestanak radnog odnosa izriče se kada policijski službenik sakupi 60 ili više bodova za povredu po kojoj se postupa i za ranije povrede službene dužnosti u proteklih pet godina¹¹ (čl. 125.-129. ZPS-a). Prestanak radnog odnosa je najteža sankcija jer tu nema nikakvog elasticiteta – nikakvog postrožavanja odnosno ublažavanja kazne (Nikolić, 2008: 185). Nadležno tijelo je dužno sankciju individualizirati uzimajući u obzir olakšavajuće i otežavajuće okolnosti povrede službene dužnosti, težinu povrede i posljedica, stupanj odgovornosti počinitelja te ponašanje prije i poslije učinjene povrede (Simonović, 2001: 282). Policijska vodi očevidnik o disciplinskim sankcijama izrečenim policijskim službenicima¹². Preslike odluke o disciplinskoj odgovornosti i odluka o brisanju disciplinske sankcije ulažu se u osobni dosje policijskog službenika. Ako policijski službenik u roku od dvije godine od dana pravomoćnosti rješenja kojim mu je izrečena disciplinska sankcija za lakšu povredu

¹¹ Radni odnos policijskog službenika prestaje kada je policijskom službeniku pravomoćno izrečena disciplinska sankcija prestanak radnog odnosa zbog povrede službene dužnosti, s danom pravomoćnosti odluke (čl. 142. st. 1. t. j) ZPS-a).

¹² Više o očevidniku o disciplinskim sankcijama vidi u: Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o disciplinskom postupku, broj 14-05/1-02-2149/08, od 23.10.2008.

službene dužnosti ne počini novu povredu, izrečena sankcija se briše iz očevidnika izrečenih disciplinskih sankcija. Ako policijski službenik u roku od pet godina od dana pravomoćnosti rješenja kojim mu je izrečena disciplinska sankcija za težu povredu službene dužnosti ne počini novu povredu, izrečena sankcija se briše iz očevidnika izrečenih disciplinskih sankcija (čl. 133. ZPS-a). Brisanjem sankcije, kao svojevrsnim načinom ostvarenja fikcije nekažnjavanosti, postiže se konačna reintegracija (rehabilitacija) kažnjelog policijskog službenika (Bezbradica, 2007: 196).

4. Disciplinski postupak

Disciplinski postupak predstavlja skup radnji i pravnih normi kojima se regulira ostvarivanje disciplinske odgovornosti počinitelja povrede službene dužnosti (Kresoja, Emkić, 2013: 10).

Disciplinski postupak mora biti pravedan i transparentan. Tijekom disciplinskog postupka policijski službenik uživa slijedeća prava koja se razrađuju podzakonskim aktom¹³: a) pravo da bude pravodobno obaviješten o optužbi za povredu službene dužnosti i o dokazima; b) pravo da pisano odgovori na optužbu i da se njegova usmena izjava zapiše; c) pravo na pravedno i javno saslušanje¹⁴ u razumnom roku od organa utvrđenih ZPS-om; d) pravo na nedavanje iskaza protiv sebe; e) pravo da se od optužbe brani sam ili uz stručnu pomoć branitelja kojeg sam izabere te pravo pribivanja svakom saslušanju u postupku¹⁵; f) pravo na javno izricanje odluke; g) pravo na podnošenje žalbe na odluku o disciplinskoj odgovornosti (čl. 116. st. 5. ZPS-a). Jasno propisivanje prava policijskih službenika kada se protiv njih vodi disciplinski postupak je bitno kako bi se izbjeglo njihovo šikaniranje zbog primjene policijskih ovlasti (Krašovec, 2006: 27).

¹³Disciplinski postupak detaljnije posebnim propisom određuje voditelj Policije (čl. 116. st. 4. ZPS-a). Pravilnik o disciplinskom postupku (dalje: Pravilnik) objavljen je u Službenom glasniku Brčko distrikta BiH, broj: 13/08, 44/08. Na sva pitanja disciplinskog postupka koja nisu regulirana Pravilnikom, odgovarajuće se primjenjuju načela i odredbe Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta – Službeni glasnik Brčko distrikta, broj: 33/13 – pročišćeni tekst, 27/14 (čl. 39. Pravilnika). Određivanje kaznenog postupka kao supsidijarnog propisa u disciplinskom postupku je opravdano jer je disciplinski postupak po suštini i formi najbliži kaznenom postupku (Mandić, 2011: 228; Milivojević-Kruljac, 2006:167; Ilijić, 2004: 844). Odgovarajuća primjena odredbi kaznenog postupka znači da se one ne primjenjuju doslovno već u mjeri koja odgovara prirodi disciplinskog postupka.

¹⁴Iznimno, javnost može biti isključena s cijele glavne rasprave ili njezinog dijela ako je to u interesu sigurnosti ili ako je to potrebno radi čuvanja državne ili službene tajne, javnog reda, zaštite morala u demokratskom društvu ili ako je to u interesu malodobnika ili zaštite privatnog života optuženog ili svjedoka (čl. 116. st. 6. ZPS-a).

¹⁵Ako je optuženi uredno pozvan, a na glavnu raspravu se ne odazove niti svoj izostanak opravda, postupak se može voditi u njegovoj odsutnosti, pod uvjetom da su se pozivu odazvale druge pozvane osobe (čl. 18. st. 2. Pravilnika).

Interni postupak za utvrđivanje povrede službene dužnosti pokreće se na osnovi: a) pritužbe građana; b) zahtjeva jednog ili više zaposlenih u Policiji; c) zahtjeva neposredno nadređenog policijskog službenika. Interni postupak vodi organizacijska jedinica mjerodavna za unutarnju kontrolu. Svaki policijski službenik koji primi informaciju ili pritužbu na policijskog službenika prosljeđuje tu informaciju ili pritužbu organizacijskoj jedinici mjerodavnoj za unutarnju kontrolu u roku od 24 sata. Interni postupak za lakše povrede službene dužnosti mora se završiti u roku od 30 (trideset) dana od dana kada je povreda službene dužnosti prijavljena organizacijskoj jedinici mjerodavnoj za unutarnju kontrolu. Interni postupak za teže povrede službene dužnosti mora se završiti u roku od tri mjeseca od dana kada je povreda službene dužnosti prijavljena organizacijskoj jedinici mjerodavnoj za unutarnju kontrolu, a u složenijim slučajevima, voditelj Policije na prijedlog rukovoditelja te organizacijske jedinice, taj rok može produljiti za dva mjeseca (čl. 119. ZPS-a).

Disciplinske sankcije za lakše povrede službene dužnosti izriče voditelj Policije nakon provedenog internog postupka od organizacijske jedinice mjerodavne za unutarnju kontrolu i jasno utvrđene povrede službene dužnosti u tom postupku (čl. 120. st. 1. ZPS-a).

Disciplinske sankcije za teže povrede službene dužnosti izriče disciplinsko povjerenstvo (dalje: povjerenstvo) nakon provedenog disciplinskog postupka. Organi disciplinskog postupka su povjerenstvo i disciplinski tužitelj. Povjerenstvo imenuje voditelj Policije, a čine ga predsjednik i dva člana, koji imaju zamjenike. Predsjednik i jedan član povjerenstva i njihovi zamjenici se imenuju iz reda policijskih službenika s činom inspektora ili višim činom, a drugi član i njegov zamjenik iz reda državnih službenika zaposlenih u Policiji. Predsjednik povjerenstva je policijski službenik najvišeg čina. Disciplinskog tužitelja i njegovog zamjenika imenuje voditelj Policije iz reda policijskih službenika raspoređenih u organizacijskoj jedinici mjerodavnoj za unutarnju kontrolu¹⁶. Način rada, glasovanja i donošenja odluka i pitanje naknada članovima organa disciplinskog postupka regulira se podzakonskim aktom. Za teže povrede službene dužnosti, disciplinski tužitelj podnosi povjerenstvu zahtjev za pokretanje disciplinskog postupka¹⁷. Povjerenstvo, u roku od 8 (osam) dana od dana prijama zahtjeva za pokretanje disciplinskog postupka, razmatra zahtjev

¹⁶ Disciplinski tužitelj je šef Jedinice za profesionalne standarde, a zamjenik šefa Jedinice za profesionalne standarde je zamjenik tužitelja.

¹⁷ Zahtjev obvezno sadrži: a) osnovne podatke o policijskom službeniku protiv koga se podnosi zahtjev, b) činjenični opis radnje iz koje proizlaze pravna obilježja teže povrede službene dužnosti, vrijeme i mjesto činjenja radnje te druge okolnosti potrebne da se radnja što bliže odredi, c) pravnu kvalifikaciju teže povrede službene dužnosti, d) prijedlog o dokazima koje bi trebalo izvesti, e) materijal koji potkrepljuje navode zahtjeva (čl. 9. st. 1. Pravilnika).

i donosi odluku o pokretanju postupka. Zahtjev i odluka o pokretanju disciplinskog postupka zbog teže povrede službene dužnosti dostavlja se policijskom službeniku. Povjerenstvo donosi odluku o disciplinskoj odgovornosti u roku od 90 (devedeset) dana nakon prijama zahtjeva za pokretanje disciplinskog postupka (čl. 120. st. 2., čl. 121.-122. ZPS-a)¹⁸. Zahtjev za pokretanje disciplinskog postupka može podnijeti samo disciplinski tužitelj, čime se onemogućavaju nezadovoljne stranke da bez određenog filtra šikaniraju policijske službenike odnosno policijsku službu (Palić, Haralampieva, 2009:91). Ustrojavanje posebnog povjerenstva u okviru Policije za odlučivanje o odgovornosti policijskih službenika, može se opravdati time da su članovi povjerenstva bolje upoznati sa policijskim zakonodavstvom, bolje razumiju organizaciju i način rada policijskih službenika, a samim time i kontekst počinjene povrede službene dužnosti, što dovodi do efikasnijeg i pravilnijeg rješavanja merituma stvari (Gavez, 2009: 352).

Odluka o disciplinskoj odgovornosti dostavlja se policijskom službeniku (čl. 120. st. 3. ZPS-a). U obrazloženju rješenja povjerenstvo će iznijeti razloge za svaku točku rješenja, određeno i potpuno iznijeti činjenice i iz kojih razloga se smatraju dokazane ili nedokazane, dajući pri tome ocjenu vjerodostojnosti proturječnih dokaza, iz kojih razloga nisu uvaženi pojedini prijedlozi stranaka, kojim razlozima se Komisija rukovodila pri rješavanju pravnih pitanja, a naročito pri utvrđivanju da li postoji povreda službenih dužnosti i odgovornost optuženog (čl. 31. st. 1. Pravilnika). Ovime se optuženom omogućava da sazna zbog čega je kažnjen odnosno zbog čega nisu prihvaćeni njegovi dokazi i iznesena stajališta (Braibant, 2002: 326).

Protiv odluke o disciplinskoj odgovornosti može se podnijeti žalba Policijskom odboru¹⁹ u roku od 15 dana od dana prijama odluke. Policijski odbor o žalbi odlučuje u roku od 30 (trideset) dana od dana prijama žalbe (čl. 123. ZPS-a).

¹⁸Optuženati i njegov branitelj mogu pregovarati sa disciplinskim tužiteljem o uvjetima priznavanja krivnje za povredu službene dužnosti za koju se optuženi tereti. Sporazum o priznanju krivnje sačinjava se u pismenom obliku i dostavlja povjerenstvu. Disciplinski tužitelj može predložiti izricanje sankcije blaže od sankcije propisane ZPS-om za priznatu povredu službene dužnosti. Ako povjerenstvo, koje prethodno provjerava: da li je do sporazuma došlo dobrovoljno, da li postoji dovoljno dokaza o krivnji optuženog i da li optuženi razumije da se sporazumom o priznavanju krivnje odriče prava na žalbu protiv disciplinske sankcije koja će mu se izreći, prihvati sporazum o priznavanju krivnje, ono će u roku od tri dana objaviti rješenje o izricanju disciplinske sankcije (čl. 14. i 15. Pravilnika).

¹⁹ Policijski odbor uspostavlja Vlada. Policijski odbor mjerodavan je za odlučivanje po svim žalbama koje se odnose na status policijskih službenika, a na zahtjev: a) policijskog službenika koji smatra da je oštećen osporavanom odlukom, poduzimanjem ili nepoduzimanjem radnje; b) Policije. Odluke policijskog odbora zasnivaju se na zakonu i na potpuno i pravilno utvrđenim činjenicama. Odluke policijskog odbora su konačne, s tim da mogu biti predmet sudskog preispitivanja sukladno važećim zakonima i dostavljaju se podnosiocu žalbe u roku od osam dana od dana donošenja. Žalba podnesena policijskom odboru odlaže izvršenje odluke ukoliko

Zastarijevanje upozorava nadležna tijela na potrebu odgovornijeg i savjesnijeg obavljanja dužnosti u otkrivanju i kažnjavanju počinitelja povreda službenih dužnosti, kako ne bi protekao zakonski rok u kojem se postupak može pokrenuti i voditi. Za lakše povrede službene dužnosti interni postupak i donošenje odluke voditelja Policije o sankciji mora biti završeno u roku od 60 (šezdeset) dana od dana kada je povreda prijavljena organizacijskoj jedinici mjerodavnoj za unutarnju kontrolu. Za teže povrede službene dužnosti interni postupak i stegovni postupak moraju biti završeni u roku od devet mjeseci od dana kada je povreda prijavljena organizacijskoj jedinici mjerodavnoj za unutarnju kontrolu. Iznimno, kada se protiv policijskog službenika vodi kaznena istraga pokreće se disciplinski postupak i prekida se do završetka kaznenog postupka ili do završetka kaznene istrage. Vođenje postupka zbog lakše povrede službene dužnosti zastarijeva u roku od tri mjeseca od dana saznanja za izvršenu povredu službene dužnosti i počinitelja, a najkasnije u roku od šest mjeseci od dana izvršenja povrede. Vođenje postupka zbog teže povrede službene dužnosti zastarijeva u roku od šest mjeseci od dana saznanja za izvršenu povredu i počinitelja, a najkasnije u roku od godinu dana od dana izvršenja povrede. U pogledu tijeka i prekida zastare pokretanja i vođenja postupka, primjenjuju se odgovarajuće odredbe Kaznenog zakona Brčko distrikta BiH²⁰ (čl. 130.-131. ZPS-a).

5. Suspenzija

Suspenzija je institut kojim se policijski službenik, u zakonom propisanim slučajevima, može ili mora udaljiti s rada do okončanja kaznenog ili disciplinskog postupka (Ivošević, 1978: 227). Opće značajke suspenzije su: legalitet, privremenost, represivnost, preventivnost i akcesornost (Bolanča, 1995: 828). Riječ je o posebnoj mjeri koja nije sankcija jer još nije utvrđena disciplinska odgovornost policijskog službenika (Drmić, 2010: 792).

Policijski službenik može biti privremeno suspendiran sa zadataka i dužnosti koje vrši ili privremeno suspendiran iz Policije ako je protiv njega pokrenut kazneni ili disciplinski

ZPS-om nije drugačije propisano (čl. 144. st. 1.-2. i čl. 145. st. 2. i 4. ZPS-a). O ulozi Policijskog odbora u odlučivanju po žalbi u disciplinskom postupku protiv policijskih službenika, vidi detaljnije u: Kresoja, Emkić, 2013:15-16.

²⁰ Zastara kaznenog progona počinje od dana kad je kazneno djelo učinjeno. Zastara ne teče za vrijeme za koje se po zakonu kazneni progon ne može poduzeti ili nastaviti. Zastara se prekida svakom procesnom radnjom koja se poduzima radi progona učinitelja zbog učinjenog kaznenog djela. Zastara se prekida i kad učinitelj, u vrijeme dok teče rok zastare, učini isto tako teško ili teže kazneno djelo. Sa svakim prekidom zastara počinje ponovno teći. Zastara kaznenog progona nastupa u svakom slučaju kad protekne dvaput onoliko vremena koliko zakon propisuje za zastaru kaznenog progona (čl. 16. Kaznenog zakona Brčko distrikta BiH, Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj 33/13 – pročišćeni tekst).

postupak.²¹ Iznimno, policijski službenik, na prijedlog rukovoditelja organizacijske jedinice čiji je pripadnik ili rukovoditelja organizacijske jedinice mjerodavne za unutarnju kontrolu, može i prije pokretanja kaznenog ili disciplinskog postupka biti privremeno suspendiran sa zadataka i dužnosti koje vrši ili suspendiran iz Policije, ako postoje osnove sumnje da je počinio kazneno djelo ili težu povredu službene dužnosti i ako se, s obzirom na prirodu kaznenog djela ili prirodu teže povrede službene dužnosti kao i okolnosti pod kojima je počinjeno kazneno djelo, odnosno teža povreda službene dužnosti, može osnovano vjerovati da bi njegov daljnji rad štetio interesima službe ili internom postupku²². Odluku o suspenziji donosi voditelj Policije. Protiv odluke o suspenziji policijski službenik može podnijeti žalbu Policijskom odboru u roku od 15 (petnaest) dana od prijama odluke. Žalba ne odlaže izvršenje odluke o suspenziji. Suspenzija policijskog službenika može trajati do završetka kaznenog ili disciplinskog postupka. Tijekom suspenzije službeno oružje, službena policijska legitimacija i policijska značka policijskog službenika oduzimaju se i zabranjeno mu je nositi službenu odoru. Policijski službenik koji je suspendiran sa zadataka i dužnosti angažira se na drugim poslovima u okviru Policije na radnom mjestu gdje se ne primjenjuju policijske ovlasti. Tijekom suspenzije iz Policije policijski službenik ima pravo na 70 % od svoje plaće ostvarene u mjesecu koji je prethodio suspenziji. U posebnim slučajevima, kada ima obitelj koju uzdržava, suspendirani policijski službenik ima pravo na 85 % od svoje plaće u mjesecu koji je prethodio suspenziji. Tijekom suspenzije sa zadataka i dužnosti policijski službenik ima pravo na plaću za poslove na kojima je angažiran, ukoliko je to povoljnije za policijskog službenika u odnosu na iznos plaće koji ima pravo primiti zbog suspenzije iz Policije. Policijski službenik ima pravo na punu naknadu svoje plaće i druga prava po osnovi rada ako se utvrdi da nije odgovoran za težu povredu službene dužnosti niti za počinjenje kaznenog djela (čl. 137.-138. ZPS-a). Policijskom službeniku ne pripada novčana naknada za pretrpljene psihičke boli uslijed nezakonitog udaljenja iz službe, jer je njegova satisfakcija u tome što je pravomoćnom odlukom upravnog tijela ili suda vraćen na posao (Lale, 2012: 137).

²¹ U praksi u Brčko distriktu BiH policijski službenik se suspendira u slučajevima kada nadležni tužitelj donese Naredbu o sprovođenju istrage protiv policijskog službenika za kojeg postoje osnove sumnje da je počinio krivično djelo. U osnovi su to koruptivna krivična djela, krivična djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (ratni zločin) i druga za koja se procijeni da bi daljnji rad policijskog službenika u policiji štetio ugledu policije.

²² Tijekom 2012. nije bilo suspendiranih pripadnika Policije, dok su tijekom 2013. i 2014. po dvojica službenika bila suspendirana (izvor informacije: Policija Brčko distrikta BiH, mail od 12. lipnja 2015.).

Policijski službenik se suspendira kad se odluka o tome donese. Bez odluke, nema suspenzije i kada osnova za suspenziju postoji. S obzirom na to, odluka o suspenziji ima konstitutivni karakter (Ivošević Z., Ivošević M, 2004: 279).

Zaključak

Zakonodavac je propisivanjem velikog broja lakših i težih povreda službene dužnosti pravno okvalificirao sva nedopuštena ponašanja, pri čemu je jasno istaknuto da policijski službenici odgovaraju i za nedolično ponašanje izvan službe. Sustavom disciplinskih kazni policijskim službenicima se jasno daje na znanje da će se strože kazniti za ponavljeno kršenje službene dužnosti, te da uslijed određenih propusta više neće moći raditi u Policiji. Radi individualizacije kažnjavanja, kao i radi davanja posljednjeg upozorenja u određenim slučajevima, bilo bi korisno kao sankciju propisatu uvjetni prestanak radnog odnosa²³. Pravila disciplinskog postupka jamče dostatna prava obrane optuženom policijskom službeniku, a kroz institute nagodbe i suđenja u odsutnosti optuženika omogućuju brzu provedbu postupka. Za slučajeve pokretanja disciplinskog ili kaznenog postupka zbog djela s obilježjem korupcije, kao i kaznena djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom, trebalo bi propisati obveznu suspenziju policijskog službenika²⁴.

LITERATURA

- [1] Bezbradica, R., (2007). Disciplinska odgovornost državnih službenika, *Radno i socijalno pravo*, 11, br. 1/2007, 151-196.
- [2] Bolanča, D. (1995). Posebnosti suspenzije pomoraca u hrvatskom radnom i pomorskom pravu, *Pravo u gospodarstvu*, 34., br. 11-12/1995, 825.-840.
- [3] Braibant, G. (2002). *Administrativno pravo Francuske*, Beograd: JP Službeni list SRJ Beograd i CID Podgorica.
- [4] Cardona F. (2003). *Liabilities and Discipline of Civil Servants*, pristup 24. 02. 2015., <http://www.sigmaxweb.org/publicationsdocuments/37890790.pdf>
- [5] Čukić, Z. (2006). Disciplinska odgovornost zaposlenih, *Sudska praksa*, 26., br. 1/2006, 48.-49.
- [6] Dedić S., Gradašćević-Sijerčić J. (2005). *Radno pravo*, Sarajevo: Pravni fakultet u Sarajevu
- [7] Drmić A., (2010). Vrste povreda službene dužnosti i disciplinske sankcije, *Hrvatska javna uprava*, 10, br. 3/2010, str. 771.-797.
- [8] Etički kodeks pripadnika policije Brčko distrikta, broj: 14.05/1-02-9612/10, od 29.07.2010. g.
- [9] Henning, O. (1999). Policijska etika, Upute za orijentaciju, *Izbor članaka iz stranih časopisa*, br. 4/1999
- [10] Gavez H. (2009). Odgovornost lokalnih službenika i namještenika za teške povrede službene odnosno radne dužnosti, *Hrvatska javna uprava*, 9, broj 2/2009, 341.-352.
- [11] Ignjatović, Đ. (1996). *Kriminologija*, Beograd: Nomos

²³Predloženo rješenje sadrži Zakon o policiji Republike Hrvatske, Narodne novine, broj: 34/11, 130/12, 89/14, 151/14, 33/15 (dalje: ZPH) u čl. 110. st. 2. t. 5.

²⁴Odredbu o obvezatnoj suspenziji zbog pokretanja postupka za koruptivno djelo sadrži ZPH u čl. 112. st. 1.

- [12] Ilić, A. (2012). *Disciplinska i materijalna odgovornost državnih službenika u pravnom sistemu Republike Srbije*, pristup 24. 02. 2015., <http://www teme.junis.ni.ac.rs/.../teme%201-2012-23%20lat.pdf>
- [13] Ilijčić, S. (2004). Disciplinsko procesno pravo javnih službenika u tranziciji, *Pravni život*, 53, br. 10/2004, 831.-846.
- [14] Ivošević, Z. (1978). Suspenzija. U S. Ristić (ur.) *Enciklopedija imovinskog prava i prava udruženog rada* (str. 227), svezak 2, Beograd: Službeni list SFRJ
- [15] Ivošević, Z., Ivošević, M. (2004). *Komentar Zakona o radu*, Beograd: Savremena administracija
- [16] Kolakušić, M. (2006). *Postupak radi povrede službene dužnosti državnih službenika i namještenika, te udaljenje iz službe (s osvrtom na policijske i sudske službenike)*, pristup 24. 02. 2015., <http://www.upravnisudrh.hr/radovi.html>
- [17] Krašovec, D. (2006). *Pogodba o zaposlitvi in odgovornost za delovneobveznosti*, Ljubljana: Upravna akademija
- [18] Kresoja, M., Emkić, H. (2013). Uloga Policijskog odbora u disciplinskom postupku – praktična iskustva Policije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, *NIR*, časopis za nauku-istraživanje-razvoj, II, broj 3, 9-18.
- [19] Kulić, Ž., Vasiljević, D. (2009). *Radni odnosi u organima državne uprave*, Beograd: Kriminalističko-policijska akademija.
- [20] Lale, R. (2012). Udaljenje radnika sa rada (suspencija), *Godišnjak Pravnog fakulteta Univerziteta u Istočnom Sarajevu*, 3, br. 1/2012, 133.-144.
- [21] Lubarda, B. (2001). Disciplinska odgovornost i harmonizacija prava, *Pravo i privreda*, 38, br.5-8/2001, 241-253.
- [22] Mandić, M. (2011). Disciplinska odgovornost i disciplinski postupak, *Godišnjak Fakulteta pravnih nauka*, I, br. 1/2011, 221.-231.
- [23] Matic, G. (2009). Disciplinska odgovornost policijskih službenika i profesionalnih pripadnika vojske Srbije, *Pravni informator*, XI, br. 2/2009, 55.
- [24] Milivojević-Kruljac, L. (2006). Disciplinski postupak u Ministarstvu unutarnjih poslova Republike Hrvatske te opće naznake nekih poredbenih sustava disciplinskog sudovanja, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, 13, 127.-170.
- [25] Milković, D. (2005). Odgovornost službenika za povredu službene dužnosti, *Radno pravo*, br. 6/2005, 58.
- [26] Mitrović, Lj. (2009). Disciplinska i materijalna odgovornost zaposlenih u organima unutrašnjih poslova, odnosno policijskim organima. U M. Simović (ur.) *Primena i ostvarivanje prava u oblasti radnog i privrednog zakonodavstva BiH* (str.91), Beograd: Glosarijum.
- [27] Miljković, M. (2006), Opšti režim radnih odnosa i disciplinska odgovornost, *Pravna praksa*, br. 6/2006, 5.-12.
- [28] Nikolić, G. (2008). *Disciplinska odgovornost državnih službenika*, magistarski rad, Beograd: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu.
- [29] Palić N., Haralampieva, E. (2009). Disciplinski postupak i disciplinske mere za nastali prestup/prekršaj, u : Zbornik radova sa regionalne konferencije o notarijatu, Skopje, 85.-108.
- [30] Pravilnik o disciplinskom postupku, broj 14-05/1-02-2149/08, od 13.03.2008.
- [31] Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o disciplinskom postupku, broj 14-05/1-02-2149/08, od 23.10.2008.
- [32] Simonović, D. (2001). Individualizacija disciplinske mjere, *Pravo i privreda*, 38, br. 5-8/2001, 275.-282.
- [33] Statut Brčko distrikta Bosne i Hercegovine Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj: 2/10 – pročišćeni tekst.
- [34] Zakon o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.
- [35] Kazneni zakon Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.
- [36] Zakon o policiji Republike Hrvatske.
- [37] Zakon o policijskim službenicima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Damir Juras, Ph.D.
Halid Emkić, Ph.D.

**DISCIPLINARY RESPONSIBILITY OF POLICE OFFICERS OF THE
BRCKO DISTRICT OF BOSNIA AND HERZEGOVINA**

Summary

This paper gives a review of regulating disciplinary responsibility of police officers of the Brcko District of Bosnia and Herzegovina, and with certain concepts it presents the standpoints of legal theory. In the introduction the authors give legal definition of the term police officers and defines official duty and disciplinary responsibility. In the central part of the paper the author describe violations of official duty, disciplinary penalties, rules of disciplinary proceedings and process of suspending police officers from duty. It is concluded that the system of responsibility for violations of official duty is regulated in a clear and comprehensive way, and improvements are possible using proposals presented in the paper, for which the author uses solutions contained in the Croatian legislation.

Key words: Brcko district of Bosnia and Herzegovina, disciplinary procedure, disciplinary responsibility, police, police officers